

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. kovo 6 d. Nr. 21RE2-52 (AG2-27/13-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Ingos Drąsutavičienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja), Evaldo Ambrozaičio, Dovilės Jazdauskaitės, sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei, dalyvaujant pareiškėjui X.Y.,

2024 m. kovo 5 d. viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo X.Y. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. vasario 2 d. gautas Lietuvos administracinių ginčų komisijos pirmininko 2024 m. vasario 1 d. pavedimu Nr. 19R-321 (b. l. 71–72) persiūstas, iš Ginčų komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Ginčų komisija) 2024 m. vasario 1 d. gautas pareiškėjo X.Y. neišnagrinėtas skundas „Dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo peržiūrėjimo“ (reg. Nr. 18R-50), tolimesniam nagrinėjimui. Komisija 2024 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. P2-27 (AG2-27/13-2024, b. l. 75–76) nusprendė tęsti pareiškėjo X.Y. skundo nagrinėjimą Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyriuje pagal Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nuostatas ir įpareigoti pareiškėją suformuluoti aiškų ir konkretų skundo „Dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo peržiūrėjimo“ reikalavimą, taip pat nustatė, jog byloje atsakovė yra Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Agentūra).

Komisijoje 2024 m. vasario 14 d. gautas pareiškėjo skundas (b. l. 101–103), kuriuo prašoma:

- 1) panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba) Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimą Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“ (toliau – ir 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimas);
- 2) įpareigoti atsakovę atlikti iš naujo pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą.

Pareiškėjas skunde nurodo, jog nesutikdamas su Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimu 2023 m. gruodžio 21 d. pateikė prašymą (skundą) Ginčų komisijai dėl jo peržiūrėjimo. Nurodo, kad nauji įrodymai turintys reikšmės skundo išnagrėjimui, tai naujai atliktas

reabilitologo vertinimas pagal Ginčų komisijos rekomendaciją (pavedimą). Pareiškėjo nuomone, jo fizinė būklė yra blogesnė, nei atsakovės įvertinimas, t. y. 70 procentų darbingumo lygis.

Pareiškėjas 2024 m. gruodžio 21 d. skunde (*past.*, Ginčų komisijoje reg., 2023 m. gruodžio 27 d. Nr. 6P-397, b. l. 1–2) pažymi, jog jaučiasi blogai, nuolat skauda nugarą, skausmai plinta į abi kojas, ypač silpna ir sunki dešinė koja, negali ilgai sėdėti, gulint ant nugaros „degina“ apačią, turi galvoti apie kiekvieną judesį, kad dar labiau nepaūmėtų. Neištovi ilgiau nei 10 (dešimt) minučių. 2004 metais atliktos trys stuburo operacijos. Nuo 2016 metų turi nustatytą neįgalumą. Būklė blogėja. Pažymi, jog nuolatos turi vartoti vaistus nuo skausmo, lankosi Skausmo klinikoje. Teigia, jog dėl tokios sveikatos būklės negali dirbti pagal specialybę (suvirintoju). Atkreipia dėmesį, jog šeimos gydytojas nenurodė visų jam nustatytų diagnozių kaip buvo nurodytos 2021 metais.

Komisijos posėdžio metu pareiškėjas prašė skundą tenkinti jame ir posėdžio metu išdėstytų argumentų pagrindu. Papildomai pažymėjo, kad jo sveikatos būklė negerėja. Sunku daug vaikščioti, negali ilgai vairuoti transporto priemonės. Nurodo, jog neurochirurgas konsultacijos metu akcentavo pareiškėjo stuburo nestabilumą, dėl kurio pareiškėjas negali tikėtis būklės gerėjimo. Skausmas nuolatinis, o 2024 m. vasario 5 d. fizinės medicinos reabilitacijos gydytojo atliktos patikros rezultatai parodė, jog jėga galūnėse yra ženkliai mažesnė nei nustatyta Tarnybai pateiktuose medicininiuose dokumentuose. Komisijos prašo įvertinti šiuos duomenis, nes Ginčų komisija buvo išaiškinusi pareiškėjui, jog tik gavus naujas išvadas dėl pareiškėjo judėjimo galimybių, bus galima išspręsti ginčą iš esmės.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsiliepimu (b. l. 122–124) prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime pažymi, kad pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas 2023 m. spalio 4 d. – 2023 m. spalio 9 d. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, toliau – ir Tarnyba, įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) Plungės teritoriniame skyriuje, kuris pareiškėjui nustatė 70 procentų darbingumo lygį.

Nurodo, jog pareiškėjas nesutikdamas su Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus priimtu sprendimu (*past.*, 2023 m. spalio 9 d., reg. Nr. STS-4403, b. l. 33, 45, 51, 164), kreipėsi į Tarnybos direktorių dėl pareiškėjo pakartotinio darbingumo lygio vertinimo. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, vadovaudamasis teisės aktų nuostatomis, asmens darbingumo lygio nustatymo byloje esančiais mediciniais dokumentais 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimu pakeitė Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus priimtą 2023 m. spalio 9 d. sprendimą Nr. STS-4403 dalyje dėl termino ir pareiškėjui nustatė 70 procentų darbingumo lygį nuo 2023 m. spalio 9 d.

Paaikškina, kad darbingumo lygis yra vertinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 patvirtintu Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašu (toliau – ir Kriterijų aprašas), jo 1 ir 2 priedais ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašu (toliau – ir Tvarkos aprašas) (redakcija, galiojusi iki 2023 m. gruodžio 31 d.). Pažymi, jog pagal Kriterijų aprašo 3 punktą, asmens darbingumo lygis nustatomas įvertinus medicininius, t. y. asmens bazinį darbingumą, ir asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti kriterijus. Medicininiai kriterijai, t. y. bazinis darbingumas, vadovaujantis Kriterijų aprašo 4 punktu, vertinami atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę ir į visas jo darbingumui įtaką darančias ligas, traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus.

Vertinant pareiškėjo darbingumo lygį 2023 metų periodu taikė Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunktį (vertinamas 70 procentų bazinio darbingumo lygio verte) kuris taikomas, kai asmeniui diagnozuojamas stuburo funkcijos sutrikimas, vidutinis judesių apribojimas (stuburo kaklinės dalies judesių amplitudė (neutralaus nulio metodu). Pažymi, jog pareiškėjas atitiko minėtą papunktį, nes skundžiamo 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo priėmimo metu dominavo (*duomenys neskelbtini*) apribojimas, o šias aplinkybes patvirtinta 2023 m. rugpjūčio 30 d. anesteziologo–reanimatologo, 2022 m.

gegužės 23 d. neurochirurgo konsultacijų ir siuntimo į Tarnybą duomenys. Taip pat pažymi, jog vertinant (*duomenys neskelbtini*), gali būti taikomas tik vienas Kriterijų aprašo XIV skyriaus 80.1 papunkčio papunktis arba tik vienas minėto aprašo I skyriaus 14 punkto papunktis, atsižvelgiant į vyraujančią klinikinę pasireiškimo formą.

Nurodo, jog pareiškėjo darbingumo lygis vertinimo metu negalėjo būti įvertintas mažesnėmis procentinėmis išraiškomis, nes sveikatos funkciniai sutrikimai yra vertinami vadovaujantis Kriterijų aprašo 1 priedo punktais, kurie yra įvertinti konkrečiomis bazinio darbingumo lygio vertėmis ir kurios negali būti koreguojamos ar kitaip keičiamos. Tarnyba, nustatydamą darbingumo lygį, vertina ne atskiras ligas, užšifruotas tam tikrais Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – TLK-10-AM) kodais, ir nustato ne sveikatos, o darbingumo lygį, kuriam iš esmės įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų kilę nustatyti funkciniai sutrikimai, dėl kurių masto ir yra nustatomas didesnis ar mažesnis darbingumo lygis.

Akcentuoja, jog Tvarkos aprašo 8 punktas nustato, kad asmuo darbingumo lygiui nustatyti siunčiamas tik po to, kai yra išnaudotos visos galimos gydymo ir (ar) reabilitacijos priemonės ir išlieka organizmo funkcijų sutrikimų, t. y. asmenį gydantis gydytojas, nustatęs diagnozę ir atsižvelgęs į tai, kad po taikyto gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos išlieka organizmo funkcijų sutrikimų, kurie yra patvirtinti instrumentiniais, klinikiniais laboratoriniais ir (ar) kitais tyrimais, parengia ir įteikia asmeniui, be kita ko, asmens prašymą dėl siuntimo į Tarnybą, užpildytą siuntimą, medicininių tyrimų išrašus, pavirtinančius ligos sunkumą ir diagnozę ir kt. Įstaiga, vertindama asmens darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Gydantis gydytojas atsakingas už siuntimo į Tarnybą informacijos teisingumą, o už pateiktas konsultacijas – jas surašę gydytojai specialistai.

Daro išvadą, kad pareiškėjas savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu, nes nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia jokių įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą, todėl pareiškėjo argumentai nelaikytini teisiškai reikšmingais.

Akcentuoja, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitė darbingumo lygio nustatymo tvarka, todėl pasikeitus asmens sveikatos būklei, ar pageidaujant, kad dalyvumo lygis būtų nustatytas pagal naują tvarką, asmuo turi teisę kreiptis į gydantį gydytoją dėl naujo siuntimo į Agentūrą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti Agentūros teritoriniam skyriui dėl pakartotinio dalyvumo lygio vertinimo.

Atsakovės Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovas Komisijos posėdyje nedalyvavo. Apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą atsakovei pranešta tinkamai (b. l. 167-169). Komisijoje gautas atsakovės pranešimas apie tai, jog atsakovės atstovas Komisijos posėdyje nedalyvaus (b. l. 171)

Vadovaujantis Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 14 straipsnio 6 dalimi, numatančia, jog bylos šalių ir (ar) jų atstovų neatvykimas į administracinių ginčų komisijos posėdį, jeigu jiems buvo apie tai tinkamai pranešta, nėra kliūtis nagrinėti skundą (prašymą) ir priimti sprendimą, administracinis ginčas išnagrinėtas atsakovės Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovui nedalyvaujant.

Skundas tenkintinas.

Byloje kilo ginčas dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“, teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas 2023 m. spalio 4 d. prašymu Nr. DNS-72143 „Prašymas nustatyti negalia“ (toliau – ir 2023 m. spalio 4 d. prašymas) kreipėsi į Tarnybos Plungės teritorinį skyrių, prašydamas nustatyti darbingumo lygį (b. l. 149).

Tarnybos Plungės teritorinis skyrius 2023 m. spalio 9 d. sprendimu STS-4403 „Dėl darbingumo lygio“ (toliau – ir 2023 m. spalio 9 d. sprendimas, b. l. 33, 45, 51, 164), atsižvelgdamas į pareiškėjo 2023 m. spalio 4 d. prašymą, atliko pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą. Minėtame sprendime nurodė, kad vadovaujantis Kriterijų aprašo 6 punktu, to paties aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunkčiu, taip pat įvertinęs 2023 m. rugsėjo 26 d. siuntime Nr. E027 į Tarnybą pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – ir TLK-10-AM) nurodytas diagnozes (*(duomenys neskelbtini)*), (*(duomenys neskelbtini)*) ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus pagal Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną (toliau – ir Klausimynas), nustatė 70 procentų bazinį darbingumo lygį nuo 2023 m. spalio 4 d. Specialieji poreikiai pagal kriterijus pareiškėjui nenustatyti. Sprendimas priimtas 2023 m. spalio 9 d. darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-3065 pagrindu.

Pareiškėjas 2023 m. spalio 31 d. skundu (prašymu) „Dėl tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ (Tarnyboje reg., 2023 m. lapkričio 6 d. Nr. SR-3321 ir 2023 m. lapkričio 3 d. Nr. SK-3293, toliau – ir Skundas, b. l. 32, 125) kreipėsi į Tarnybą, kuriame nurodė, jog nesutinka su Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 9 d. sprendimu dėl darbingumo lygio. Pažymėjo, kad 2004 metais jam operuotos trys išvaržos, kad yra išbandęs visus gydymo būdus, ilgiau nei 10 minučių negali stovėti, pastoviai lankosi Skausmo klinikoje. Pažymėjo, jog e. sveikatos internetiniame portale esantys duomenys patvirtina, kad jo sveikatos būklė negerėja.

Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimu Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“ (minėta, toliau – ir 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimas, b. l. 10–11, 137–139), išnagrinėjęs pareiškėjo Skundą, nusprendė pakeisti Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 9 d. sprendimą dalyje dėl termino: X.Y. 70 procentų darbingumo lygį nustatė nuo 2023 m. spalio 9 d. Šiame sprendime Tarnyba pareiškėjui nurodė, kad pakartotinis jo darbingumo lygio vertinimas atliktas remiantis asmens byloje ir Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ir ESPBI IS) esančiais bei su Skundu pateiktais medicininių dokumentų duomenimis. Taip pat nurodė, jog Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius visapusiškai ir objektyviai išnagrinėjo turimus duomenis dėl 2023 m. rugsėjo 26 d. UAB „InMedika“ siuntime į Tarnybą nurodytas diagnozes pagal TLK-10-AM kodus: (*(duomenys neskelbtini)*); (*(duomenys neskelbtini)*); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų); (*(duomenys neskelbtini)*) (nevertinta, neatitinka darbingumo lygio nustatymo kriterijų). Vadovaudamasis Kriterijų aprašo 1 priedo nuostatomis, atitinkančiomis asmeniui diagnozuotus sveikatos funkcinius sutrikimus, nustato pareiškėjui 70 procentų bazinį darbingumo lygį.

Pažymi, jog vertindamas bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių pagal TLK-10-AM kodus: (*(duomenys neskelbtini)*), (*(duomenys neskelbtini)*), kaip ir Tarnybos Plungės teritorinis skyrius, vadovavosi Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunkčiu, kuris taikomas dėl stuburo funkcijos sutrikimo esant vidutiniam judesių apribojimui. Paaaiškino, jog vertinant (*(duomenys neskelbtini)*), gali būti taikomas tik vienas 80.1 papunkčio papunktis arba tik vienas I skyriaus 14 punkto papunktis, atsižvelgiant į vyraujančią klinikinę pasireiškimo formą. Nurodė, kad kriterijus vertino 70 procentų bazinio darbingumo lygio verte, nes pareiškėjui diagnozuota (*(duomenys neskelbtini)*), (*(duomenys neskelbtini)*): (*(duomenys neskelbtini)*): (*(duomenys neskelbtini)*), (*(duomenys neskelbtini)*), (*(duomenys neskelbtini)*) dešinėje kojoje kampas – 45°, kairėje – 60°, bloga dešinėsios pėdos jėga – 3 balai, krūtininės stuburo dalies judesiai: pasilenkimas D/K. 20/0/20°, sukimas D/K. 20/0/30°; juosmeninės: sukimas D/K. 20/0/20°, pasilenkimas

D/K. 10/0/20°, išsilenkimas/ ištiesimas 10/0/10°. Pažymėjo, jog mažesnę darbingumo lygį nurodantis Kriterijų aprašo 80.1.3 papunktis netaikytas, nes pareiškėjui nenustatytas sunkus stuburo funkcijos sutrikimas, kai yra didelis judesių apribojimas. Taip pat nurodė, kad vadovaujantis Kriterijų aprašo 5 bei 6 punktais, pareiškėjui buvo nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis. Paaikšino, jog asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai, pagal Kriterijų aprašo 8 punktą ir Kriterijų aprašo 2 priedą vertinami balais nuo 0 iki 4, o pagal Kriterijų aprašo 11 punktą apskaičiuojant asmens darbingumo lygį, nustatyti bazinio darbingumo procentai dauginami iš asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti koeficiento. Atkreipė dėmesį, jog Tarnybos Plungės teritoriniame skyriuje užpildyto Klausimyno balų sumą sudarė 23 balai, kuri pagal Kriterijų aprašo 10.3 papunktį, prilyginama koeficientui 1. Nurodė, jog Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriuje Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, nes įvertinus mediciniais dokumentais patvirtintus asmens sveikatos funkcinius sutrikimus, nekilo abejonų dėl įstaigos Plungės teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno pagrįstumo, todėl pritaikius minėtą įtakos koeficientą nustatė 70 procentų darbingumo lygį (70 procentų x 1). Taip pat pareiškėjui nurodė, jog vadovaujantis Tvarkos aprašo 17 punktu pareiškėjui nustatytas 70 procentų darbingumo lygis, t. y. didesnis nei 0–55 procentai, todėl Neįgaliojo pažymėjimas neišduotas, o pagal 17.1 papunktį, pareiškėjui atlikus pakartotinį darbingumo lygio vertinimą, nustatytas didesnis, nei buvo darbingumo lygis, todėl darbingumo lygis laikomas nustatytu nuo Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 9 d. sprendimo priėmimo dienos. Sprendime taip pat pažymėjo, kad darbingumo lygis dėl (*duomenys neskelbtini*) įtakos pagal Kriterijų aprašo 1 priedo I skyriaus 14.3. papunktį kaip 2022 metais nenustatytas, nes pakartotinio vertinimo metu asmens būklė neatitiko kriterijaus reikalavimų, kadangi sumažėjusi tik pėdos, o ne visos galūnės raumenų jėga. Atkreipė dėmesį, kad Tarnybos teritoriniai skyriai ir Tarnyba, vertindami darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą, jog Tarnyba nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokius, su gydymo procesu susijusius klausimus, nes už siuntimo į Tarnybą teisingumą atsako asmenį gydantis gydytojas, už konkrečios konsultacijos teisingumą atsako ją suteikęs gydytojas specialistas, todėl pasikeitus sveikatos būklei, asmuo turi teisę kreiptis į gydančią gydytoją dėl naujo siuntimo į Tarnybą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti įstaigos teritoriniam skyriui dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo.

Pareiškėjas Komisijai pateiktame skunde ir nurodo, jog nesutinka su Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimu dėl darbingumo lygio nustatymo, nes jo fizinė būklė yra blogesnė, nei Tarnybos įvertinimas, t. y. 70 procentų darbingumo lygis. Komisijos posėdžio metu taip pat akcentavo, jog naujai atliktas (*past.*, 2024 m. vasario 5 d.) gydytojo reabilitologo vertinimas (b. l. 109–111) turi esminės reikšmės skundo išnagrinėjimui (b. l. 101–103).

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir VAĮ), Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (*past.*, nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas, ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir NSIĮ), Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašas (minėta, toliau – ir Kriterijų aprašas) ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašas (minėta, toliau – ir Tvarkos aprašas), patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.).

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, toliau – ir Tarnyba) pagal kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių

lygio, darbo asistento pagalbos poreikio nustatymo, neįgaliojo aprūpintojo skyrimo (NSIĮ 16 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Atsakovei teisės aktais suteikta teisė nustatyti darbingumo lygį, jo priežastis, atsiradimo laiką, terminą (NSIĮ 18 straipsnio 1 dalis, 2 dalies 2 punktas). Darbingumo lygis įvertinamas procentais ir yra nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos (NSIĮ 20 straipsnio 1, 7 daly). NSIĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad darbingumo lygis – asmens pajėgumas įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją, įgyti naują profesinę kompetenciją arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens sveikatos būklę ir galimybes atlikti turimos kvalifikacijos darbus, įgyti naują kvalifikaciją ar dirbti darbus, nereikalaujančius profesinės kvalifikacijos po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės ir profesinės reabilitacijos bei specialiosios pagalbos priemonės (NSIĮ 20 straipsnio 4 dalis).

Vadovaujantis NSIĮ 20 straipsnio 6 dalimi, darbingumo lygis nustatomas remiantis asmeni gydančių gydytojų, profesinės reabilitacijos ir kitų specialistų pateiktais dokumentais. Nustatant darbingumo lygį turi teisę dalyvauti asmuo, kurio darbingumo lygis vertinamas <...>. Kriterijai ir tvarka, pagal kuriuos asmeniui nustatomas darbingumo lygis nustatyti Kriterijų ir Tvarkos aprašuose (NSIĮ 20 straipsnio 9 dalis).

Kriterijų aprašas apibrėžia kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatomas darbingumo lygis, bei jų taikymą (Kriterijų aprašo 1 punktas). Asmens darbingumo lygis nustatomas vertinant Kriterijų aprašo 3 punkte nurodytus šiuos kriterijus: medicininius, t. y. asmens bazinį darbingumą (Kriterijų aprašo 1 priedas); asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti (Kriterijų aprašo 2 priedas). Pagal minėtą aprašą medicininiai kriterijai, t. y. bazinis darbingumas, vertinamas atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę bei į visas jo darbingumą įtakančias ligas ar traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcinis sutrikimus (Kriterijų aprašo 4 punktas). Bazinis darbingumas vertinamas procentais nuo 0 iki 100. Gauti bazinio darbingumo procentai negali būti mažesni už 0 ir didesni už 100 (Kriterijų aprašo 7 punktas). Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai vertinami balais nuo 0 iki 4, atsižvelgiant į asmens gebėjimą dalyvauti kasdieniame gyvenime, dirbti, panaudoti turimą profesinę kvalifikaciją ar įgyti naują bei būti savarankiškam. Asmens veikla ir gebėjimas dalyvauti vertinami užpildžius Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną (minėta, toliau – ir Klausimynas). Gauti Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno balai prilyginami koeficientams. Apskaičiuojant asmens darbingumo lygį, bazinio darbingumo procentai dauginami iš Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti koeficiento (Kriterijų aprašo 8–11 punktai).

Tvarkos aprašas reglamentuoja dokumentų, reikalingų darbingumo lygiui nustatyti, pateikimą, darbingumo lygio, termino, atsiradimo laiko, priežasties nustatymą, pakartotinį darbingumo lygio vertinimą (Tvarkos aprašo 1 punktas). Tvarkos aprašo 6.1 punktas apibrėžia, kad bazinis darbingumas – asmens darbingumo lygis, nustatytas vadovaujantis mediciniais kriterijais. Darbingumo lygis nustatomas 5 procentinių punktų intervalu (Tvarkos aprašo 11 punktas). Minėto Tvarkos aprašo 12.6 punkte nustatyta, jog darbingumo lygis nustatomas asmeniui nedalyvaujant, kai darbingumo lygis vertinamas pakartotinai. Šiame papunktyje nustatyta atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekius elektroninių ryšių priemonėmis. Asmuo gali būti pakviestas atvykti į tarnybą dalyvauti pakartotinai vertinant jo darbingumo lygį, jei pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną elektroninių ryšių priemonėmis kyla abejonių dėl asmens ar jo atstovo teikiamos informacijos teisingumo. Tai, kad Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas užpildytas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindintas elektroninių ryšių priemonėmis, pažymima Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno pastabose. Šio papunkčio nuostatos netaikomos, jei asmuo ar jo atstovas išreiškia norą (raštu arba žodžiu) atvykti į Tarnybą dalyvauti pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną. Taigi pastaroji teisės norma tiesiogiai siejama su asmens, kurio darbingumo lygis yra vertinamas, teise būti supažindintam su darbingumo lygio nustatymo tvarka, kriterijais, Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti

pildant klausimyną ir vertinant asmens darbingumo lygį, bei priimtu Tarnybos sprendimu (Tvarkos aprašo 43.3 punktas).

Išdėstytas teisinis reglamentavimas reiškia, jog darbingumo lygio vertinimas yra kompleksinis asmens sveikatos funkcinų sutrikimų ir psichosocialinių faktorių vertinimas, kurio tikslas – atsižvelgiant į diagnozuotų organizmo funkcinų sutrikimų laipsnį, ligos eigą ir taikomą gydymą nustatyti, kiek asmuo pajėgus įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygio vertinimas atliekamas remiantis objektyviais duomenimis: asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotu siuntimu į Tarnybą, išrašais iš medicininių dokumentų, atliktų medicininių tyrimų išvadomis, gydytojų specialistų konsultacijų išvadomis, paciento kortelėje identifikuotais įrašais ir paties asmens pateikiama informacija.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismas yra nurodęs, jog administraciniai teismai (šiuo atveju Komisija) turi ribotą kompetenciją sprendžiant specialių mokslo žinių reikalaujančius medicinos srities klausimus ir teismas (šiuo atveju Komisija) nėra kompetentingas spręsti, ar medicininių kriterijų vertinimą Tarnyba (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Agentūra) atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Teisėjų kolegija pažymi, kad teismas (Komisija) yra kompetentinga patikrinti, ar nebuvo pažeistos teisės aktų nuostatos, o konkrečiai Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir kitos nuostatos, sprendžiant dėl pareiškėjo darbingumo lygio, o taip pat, ar priimant ginčijamą aktą buvo laikytasi procedūrinių taisyklių, ar atsakovas veikė savo kompetencijos ribose (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1252-822/2019).

Minėta, jog pareiškėjas Skundu kreipėsi į atsakovę, prašydamas panaikinti Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 9 d. sprendimą dėl darbingumo lygio nustatymo (b. l. 33, 45, 51, 164).

Iš byloje esančių duomenų nustatyta, kad atsakovė nesilaikė Tvarkos aprašo 12.6 punkte nustatytos pareigos atlikti visapusišką ir objektyvų aplinkybių ištyrimą vertinant pareiškėjo darbingumo lygį. Kaip matyti iš Tarnybos Sprendimų kontrolės 2023 m. gruodžio 1 d. lygio vertinimo akto Nr. DL-3122 (toliau – ir Aktas, b. l. 13–20) 24 punkto duomenų, pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas tik pagal: 24.1 – Siuntimo į Tarnybą duomenis; 24.2 – Ligos istorijos duomenis; 24.3 – Papildomų medicininių tyrimų duomenis; 24.4 – Specialistų, konsultantų išvadas. Šioje byloje skundžiamame 2023 m. gruodžio 1 d. sprendime taip pat nurodyta, kad vertinant pareiškėjo X.Y. darbingumo lygį Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi atsakovei pakako medicininių dokumentų, patvirtinančių asmens sveikatos funkcinus sutrikimus. Pažymima, jog pagal Kriterijų aprašo 11 punktą Klausimyno rezultatai yra reikšmingi apskaičiuojant darbingumo lygį, t. y. bazinio darbingumo procentai dauginami iš Klausimyne surinktų balų, kurie prilyginami koeficientams.

Darytina išvada, jog atsakovė neatsižvelgė į pareiškėjo Skunde Tarnybos direktoriui aiškiai įvardintą blogėjančią būklę bei kitus (*duomenys neskelbtini*) darbingumą (nuo 2024 m. sausio 1 d. – dalyvumą) sąlygojančius negalavimus.

Pastebėtina tai, kad į bylą yra pateiktas Tarnybos Sprendimų kontrolės Vyriausiojo specialisto R.G., vyriausiosios specialistės G. V. bei patarėjos A.G., dalyvavusių priimant šioje administracinėje byloje skundžiamą 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimą, surašytas, bet pareiškėjo nepasirašytas (nėra pastabose jokių duomenų apie pareiškėjo supažindinimą su Klausimyno duomenimis, kaip to reikalaujama Tvarkos aprašo 12.6 punkte) 2023 m. lapkričio 9 d. Klausimynas (b. l. 21–30), kurio duomenys yra tapatūs Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 4 d. pildyto Klausimyno (b. l. 47-50) duomenims. Šie atsakovės veiksmai suponuoja išvadą, jog Tarnybos teritorinio skyriaus užpildytas Klausimynas buvo formaliai perrašytas, tačiau nevertintas priimant ginčo sprendimą bei su perrašyto Klausimyno duomenimis nesupažindinant pareiškėjo. Šios aplinkybės pagrindžia tai, jog atliekant pakartotinį X.Y. vertinimą Klausimynas iš naujo pildytas nebuvo, asmeniui nebuvo suteikta teisė teikti paaiškinimus dėl sveikatos būklės, turinčios tiesioginę įtaką jo darbingumui.

Išimčių Tvarkos aprašo 12.6 punktas, jog atsakovei turint pakankami medicininius dokumentais patvirtintų duomenų dėl asmens sveikatos funkcinų sutrikimų galėtų būti Klausimynas

nepildomas, nenumato. Priešingai, atsakovei yra pareiga nustatant darbingumo lygį, be kitų nustatytų kriterijų, vertinti ir pildyti Klausimyną visais pakartotinio darbingumo vertinimo atvejais ir su jo rezultatais supažindinti asmenį, kurio darbingumo lygis vertinamas. Nors minėtas Tvarkos aprašo punktas nenustato pareigos asmeniui, kai jo darbingumo lygis vertinamas pakartotinai, dalyvauti Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno pildyme, tačiau su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas privalo būti supažindinamas, arba asmuo gali būti pakviestas atvykti į Tarnybą ir dalyvauti, jei pildant Klausimyną elektroninių ryšių priemonėmis kyla abejonų dėl asmens ar jo atstovo teikiamos informacijos teisingumo. Taigi byloje nėra duomenų apie tai, jog pareiškėjas būtų pakartotinai įvertintas Tarnybos Klausimyno pagrindu (pvz. nuotoliniu elektroninio ryšio priemonėmis ar atvykus į įstaigą). Šią aplinkybę, kaip minėta, patvirtina ir pati atsakovė 2023 m. gruodžio 1 d. sprendime. Šių aplinkybių visuma leidžia Komisijai daryti išvadą, jog atsakovė nesilaikydama Kriterijų ir Tvarkos aprašuose nustatytos procedūros pakartotinio pareiškėjo darbingumo lygio vertinimo metu negalėjo priimti teisėto ir pagrįsto 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAĮ išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Be to, atsakovė kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistoma gero administravimo principo imperatyvų. Šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (žr., pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostatą, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai, išaiškinti visas klausimui spręsti reikšmingas aplinkybes, išklausti asmenis, kurių atžvilgiu yra priimami administraciniai sprendimai (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. rugsėjo 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-5184-575/2019), taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. spalio 4 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A502-134/2012, 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-708/2013, 2014 m. balandžio 22 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A143-816/2014 ir kt.).

Atsižvelgiant į išdėstytą, sprendžiama, jog skundžiamas Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimas Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“, neatitinka VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintų administraciniams sprendimams keliamų reikalavimų, ypač turėjusių užtikrinti visapusišką skundo pagrindą sudariusių aplinkybių ištyrimą ir vertinimą. Sprendimas priimtas pažeidžiant VAĮ 3 straipsnyje įtvirtintą įstatymo viršenybės principą, gero viešojo administravimo principą, Kriterijų aprašo 3 punktą bei Tvarkos aprašo 12. 6, 43.3 ir 43.4 punktus. Nagrinėjamoje byloje nustatyti esminiai Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“ priėmimo procedūros pažeidimai, turintys įtakos jo pagrįstumui ir teisėtumui, todėl laikytina, kad yra pagrindas pripažinti minėtą sprendimą neteisėtu ir jį panaikinti.

Tenkinus reikalavimą dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“ panaikinimo, yra pagrindas tenkinti ir išvestinį skundo reikalavimą

dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, t. y. įpareigoti atsakovę atlikti pakartotinį pareiškėjo darbingumo (NSII 20 straipsnio 1 dalis) lygio vertinimą.

Komisija, atsakydama į pareiškėjo prašymą šioje nagrinėjamoje byloje įvertinti naujus įrodymus, t. y. 2024 m. vasario 5 d. fizinės medicinos reabilitacijos gydytojo išvadą, kuria įvertinti pareiškėjo judėjimo duomenys (*duomenys neskelbtini*), paaiškina, kad administracinės bylos ginčo dalykas yra Tarnybos Sprendimų kontrolės 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“ teisėtumo patikra. Vėliau gauti duomenys nesudaro skundžiamo sprendimo teisinio ir/ar faktinio pagrindo, negalėjo būti atsakovės vertinami sprendimo priėmimo metu, todėl nelaikytini įrodymais sprendžiant dėl tikrinamo sprendimo atitikties teisės aktų reikalavimams. Be to, Komisija, ikiteismine tvarka atlikdama išorinę viešojo administravimo subjektų individualių administracinių aktų, veiksmų (neveikimo) ar vilkinimo atlikti kompetencijai priskirtus veiksmus, teisėtumo kontrolę, neatlieka viešojo administravimo subjekto kompetencijai priskirtų veiksmų, t. y. neatlieka medicininių dokumentų vertinimo ir nenustato darbingumo lygio. Šia funkcijas atlieka Agentūra.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

pareiškėjo X.Y. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tenkinti.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 1 d. sprendimą Nr. SS-3780 „Dėl X.Y. darbingumo lygio“.

Įpareigoti atsakovę Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atlikti pakartotinį X.Y. darbingumo lygio vertinimą ir priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Inga Drąsutavičienė

Komisijos nariai

Evaldas Ambrozaitis

Dovilė Jazdauskaitė